

Vasi erdészek a KAEG Zrt. Jánossomorjai Erdészeténél

Ahogy a pandémiás helyzet mérséklődött, úgy az erdészet élet is felpezsdült az OEE Szombathelyi Helyi Csoportjánál. 2021. október 12-én egynapos tanulmányúton vettünk részt az OEE Győri Erdőgazdasági Helyi Csoportja és a Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt. meghívására. A látogatás keretében viszoztunk az itteni helyi csoport 2018-as Vas megyei tapasztalatcseréjét, továbbá betekintést nyerhettünk a KAEG Zrt. Jánossomorjai Erdészetének Észak-hansági, valamint Szigetközi tájegységének gazdálkodásába, illetve az azzal kapcsolatos szépségekbe, nehézségekbe.

Azzal a céllal jöttünk északi szomszédainkhoz, hogy a Vas megyei viszonyokhoz képest lássunk más éghajlati, területi, talajtani, fafajadottságokkal rendelkező erdőgazdálkodási gyakorlatot is.

A Jánossomorjai Erdészetnél barátsággal fogadtak minket vendéglátóink: *Vaczurka István*, a KAEG Zrt. vezérigazgató-helyettese köszöntötte csoportunkat, bemutatta *Hancz Zoltánt*, a Jánossomorjai Erdészet igazgatóját, *Tima Gábor*, *Febér Szabolcs* erdőgondnokokat, valamint *Németh Márkot*, az OEE helyi csoport titkárát.

Részletes tájékoztatást kaptunk az erdőgazdaság legfontosabb paramétereiről. Elhangzott, hogy négy erdészet: a Jánossomorjai, a Győri, a Ravazdi és a Kapuvári alkotja a cég egységét, amelynek munkáját a győri központ hangolja össze. Összességében 34 900 ha erdőt kezelnek az ország északnyugati részén, ebből a fakitermelés éves szinten ~140 000 m³. A kitermelt faanyag 60–65%-át lágú lombos fafajok alkotják, melyből is a nemesnyár részaránya a legjelentősebb. Szóba került a faanyag-feldolgozás is, itt a vezérigazgató-helyettes elmondta, hogy két fűrészüzemük van, amit jelenleg bérbeadással hasznosítanak.

Terepi programmal folytattuk a délelőttöt, ahol Hancz Zoltán igazgató általánosságban bemutatta a Jánossomorjai Erdészetet, ezen belül pedig a pusztasomorjai kerületet. A terület gazdája *Kőhegyi Ernő* kerületvezető erdész.

A Jánossomorjai Erdészet az erdőgondnoki rendszerre átválva 2010 óta működik, amely az Észak-hansági, illetve a Mosonmagyaróvári Erdészet összevonásából jött létre. Eb-

ből következik, hogy gazdálkodási területe a két korábbi erdészet területét öleli fel.

Az erdészet a Fertő–Hansá-medence és a Szigetköz–Rábaköz erdőgazdasági tájban gazdálkodik, ezáltal az erdőkezelés kereteit az itt jellemző természeti adottságok, termőhelyi viszonyok szabják meg. Mindkét terület erdőssztyepp klímába tartozik, a csapadék átlaga ennek megfelelően 575 mm, amelynek eloszlására jellemző a száraz nyár és csapadékos őszi, ami a gazdálkodás szempontjából nem előnyös.

Az Észak-hansági Gondnokság területén döntően kotus lecsapolt lápok találhatók, a legjellemzőbb talajtípus a kotus láptalaj. A Mosonmagyaróvári Erdőgondnokságra leginkább a humuszos öntéstalaj a jellemző. Az igazgató elmondása szerint a gazdálkodást leginkább befolyásoló tényező a Duna és mellékágrendszere, amelynek vízjárása a folyó elterelését követően jelentősen megváltozott. Ez komoly hatással volt többek között a növedékre is, amely a délutáni programnál szemléltetésre is került. A közelmúltban megvalósult árvízvédelmi és vízpótlási projekt következtében javult a térség vízdinamikája.

A terület jellegzetessége – egyben a gazdálkodás meghatározó eleme – az Észak-hansági Erdőgondnokságban a hosszú évtizedek alatt és az erdőtelepítések kezdeti időszakában létrehozott mesterséges csatornarendszer. A csatornarendszer kétfunkciós, a belvízelvezetést és az altalajöntést szolgálja. A hálózat fő gerince az Észak-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság, az úgynevezett gyűjtő csatornák a KAEG Zrt. tulajdonában és kezelésében vannak. A csatornákat évente meder-, rézsű-, és padkakaszálással kellene karbantartani, átlagosan 3–5 évente iszapoltást kellene végezni, ezeknek a munkáknak a végrehajtására a támogatások hiányában nem mindig van mód.

Az erdészet kb. 10 200 hektáron folytat erdőgazdálkodást. A teljes terület 18 községhatárban található. A hansági és a szigetközi erdőgazdálkodás a nagy erdőtelepítések kezdeti időszakában a NNY gazdálkodásra rendezkedett be, akkoriiban a NNY térfoglalása 90% volt. A nemesnyár aránya a későbbi évtizedek során – több okból kifolyólag – jelentősen csökkent a hazai, őshonos fafajok javára. Jelenleg az erdőállomány közel 40%-át nemesnyár és nemesfűz állományok teszik ki.

A továbbiakban részletesen megismerhettük ágazatonként taglálva az erdészet tevékenységét. Az erdészet 2020-ig folytatott erdészeti szaporítóanyag előállítását a diósi és a hanságfalvi csemetekertekben, jelenleg azonban a csemete-termelést szüneteltetik. Az erdősítéshez szükséges szaporítóanyag beszerzését a magánszektorból oldják meg.

Az erdőművelés régen bevett gyakorlata részben átalakult, amelyről részletesen is betekintést nyerhettünk. Az Észak-hansági Gondokszágban mára, a klasszikus értelem-

ben vett NNY felújítás szünetel. A hagyományos és a gyakorlatban is bevált technológiai sort (tuskófúrás, mélyforgatás, tárcsázás, simítózás, gépi ültetés) felváltotta egy részleges talaj-előkészítés, talajmarás nehéz erdészeti szárzúzóval, a tuskók tetejének talajszintig történő lemarása, lágy szárú növényzet és a felverődött sarjak lezúzása, ami együtt jár a talajfelszín 20–25 cm-es felrotálásával. A technológiaváltás több okra vezethető vissza: a gépek bérbeadását, majd eladását követő leamortizálódás, munkaerőhiány, új gépek megvásárlásához hiányzó vállalkozói tőke. Az erdősítések ápolása gépi úton tárcsával vagy szárzúzóval történik, a csemetesorok tisztántartását kézi kaszával, vagy adapteres gépi kaszával végzik saját fizikai dolgozókkal, vagy vállalkozókkal. A vadkárelhárítást panelos vagy fonatos kerítéssel végzik.

Az erdészet összesen 5913 hektár területen folytat vadgazdálkodást az Észak-hansági Gondokszág, valamint a Mosonmagyaróvári Gondokszág területén. Mindkét terület nagyvadas jellegű, a gazdálkodás alapja a vaddisznó, gímszarvas, őz.

A délelőtti program végéhez közeledve a fahasználat általánosságai kerültek napirendre, amelynek segítségével képet alkothattunk az itteni gazdálkodásról. A tervezési körzetben a nemesnyárasok korosztályviszonyairól elhangzott, hogy a véghasználati lehetőségük csökkenő tendenciát mutat, a nevelő vágások területi aránya egyre növekszik, de ezekből csak kisebb értékű faanyag termelhető.

A tartós téli fagyok elmaradásával az erdők talaja nem fagy át, így a téli termelések lehetősége korlátozott. Komoly gondot okoz a több kézi munkát és kisebb erőgépeket igénylő nevelővágások elvégzése. A munkaerőhiány következménye az lett, hogy a legtöbb vállalkozó harvesterrel és forwarderrel igyekszik megoldani a feladatokat. A rövidfás technológia teljesen kiszorulni látszik, már csak néhány, 2-3 fős fakitermelő vállalkozás működik, amelyek nem képesek elvégezni az éves tervekben szereplő összes nevelővágást.

Végezetül szemléltetés gyanánt egy nemesnyár termelés választék szortimentjét nézhettük meg rakodón.

Erőt gyűjtve a délutáni terepi programhoz vendéglátóink ebédre invitáltak minket, amely közben jó hangulatú baráti beszélgetések kerekedtek.

Délután ismét buszra szálltunk és a Mosonmagyaróvári Erdőgondnokság Cikola kerülete felé vettük az irányt, ahol számunkra különleges vízi járművön, kompon fedeztük fel a Szigetköz szépségeit. Útközben Tima Gábor ismertette a kerület legfontosabb adatait. Fafajcsoportok területi eloszlását tekintve élen jár a nemesnyár a különböző klónokkal, majd ezt követi a hazai nyár, a fűzek és az akác. Megemlíttette még többek között a fafajcsoportonkénti korosztály-megoszlást, valamint fakészletmegoszlást is.

Megérkezve az első megállóhoz *Légrádi Róbert* kerületvezető erdész vezetésével megtekintettük a Denkpál hallépcső és megcsapoló műtárgyat. Ezen létesítmény fő célja a Duna főágának alacsony vízszintje esetén a mellékágakból visszacsorgó víz visszaduzzasztása, valamint a halak szabad vándorlásának biztosítása.

Rövid sétát követően a műtárgytól nem messze lévő nemesnyár OMMI fajtakísérletet tekintettük meg. Az erdőrészletben talajszelvény szemléltette a mély termőrégű humuszos öntés talajtípust. Az 1990-ben létesített fajtakísérletben 8 fajtát telepítettek, hogy össze tudják hasonlítani az egyes klónok növekedési, alaktani tulajdonságait a helyi viszonyok között. Kísérletbe vont fajták: I-214, Pannonia, Kornik, Tripló, Sudár, Parvifol, Meggylevelű és fekete nyár.

Egy újabb vízre szállást követően, egy a hallépcsőtől nem messze lévő erdőrészletet a Dunasziget 20A-t tekintettünk meg. Érdekessége az erdőnek, hogy kormorán fészektelep található benne, ezért fakitermelés csak közjóléti, természetvédelmi, vagy árvízvédelmi cél elérése érdekében végezhe-

tő. Az erdőrészlet egyik fele 58 éves olasz nyár 45 m-es átlagmagassággal, a másik fele 13 éves kocsányos tölgy igen erőteljes növekedéssel.

A szakmai programot követően a komp visszavitt minket a kiindulási ponthoz. Itt csoportunk nevében *Bakó Csaba* vezérigazgató-helyettes, a helyi csoport elnöke köszönte meg vendéglátóinknak az érdekes és szakmailag tartalmas napot, a rendkívül baráti fogadtatást, majd elbúcsúztunk és visszaindultunk Vas megyébe.

Tóth Péter, OEE Szombathelyi Helyi Csoport

Fotók: **Markó András**, OEE Szombathelyi Helyi Csoport